

megalkuszik velük. A turpis causával való védekezés hasonló esetben rendszerint hypokrizist takar. Hiszen a felperes, ha maga eszközi a szállítást, minden valószínűség szerint maga is ahhoz az expedienshez fordult volna, amit alperes tett meg, az ő érdekében. A Kuria ezzel a döntésével a turpis causa körüli gyakorlatot, amely újabb időben a visszakövetelési igények tekintetében a polgári törvénykönyvjavaslat rendelkezéseihez simult, ezzel tovább fejlesztette és igazságosabbá tette. Elvileg ugyan a Kuria határozata semminő „jogsabályt“ nem formuláz meg, de a döntésnek, reméljük, a maga szűkebb területén meg lesz a jelentősége. Az erkölcs mögé bujó álerkölcösség ellen ez az álláspont hatásosan fog megküzdni. A Kuria P. VII. 7283/1924. sz. határozata ugyanezen szellemben kimondja, hogy a tilos ügyletre társulók a tiltott ügyletre fordított közös kiadást közösen tartoznak viselni. B. S.

A felelős szerkesztő rögtöni hatályú felmondási joga. Egy vidéki lap felelős szerkesztőjének a lapvállalat tulajdonosa azt írta, hogy a lap iránnyitását egy négytagú szerkesztő-bizottság fogja végezni, amely bizottság rendelkezéseit ő követni lesz köteles. A szerkesztő kijelentette, hogy ő az erkölcsi és sajtójogi felelősséget csak a maga cselekedetéért és írásáért vállalhat. majd rövidebb idővel, minthogy havifizetését nem egészen kapta meg, kitért igényei fenntartásával, viszont a lapkiadó is azonnali hatállyal elbocsátotta.

A törvényszék, mint felelőbíró, a felperes keresetét — a járáshírósági marasztaló ítélettel szemben — elutasította. A Kuria a felperes felülvizsgálati kérelmére közbenszóló ítélettel felperes követelésének alapját megállapította és a mennyiség kérdésében a felelőbírói ítéletet új határozathozatalra utasította. A Kuria az írói lelkiismereti szabadság védelmének a jegyében a következőket mondta ki:

„A kir. Kuria jogi felfogása szerint a lap közleményeiért a hatóságokkal és a lap olvasóival szemben való erkölcsi és jogi felelősségnél fogva a főszerkesztő felperesre nézve — ennek beleegyezése nélkül — kifejezetten sértő és lealacsonyító egy más szerkesztőtől vagy szerkesztő csoporttól kiinduló szellemi irányzat rákényszerítése a felelős szerkesztőnek ilyen feltétlen alárendelése.“ (P. II. 6263/924.)

Sommás visszahelyezés a sajtójogban. Felperes elvállalta két egyesülettel a tulajdonukat képező hivatalos lap szerkesztését és kiadását. Az egyesületek utóbb elvonták a lap szerkesztését és kiadását, amire felperes sommás visszahelyezési keresettel kérte az előbbi állapot helyreállítását. A keresetet mindhárom fórum elutasította. A Kuria indokolása szerint „ha valaki más irányában ennek érdekeit szolgáló munkát végzését vállalja el, s utóbbi őt az ily tevékenység folytatásától eltiltja, akkor a másik féllel szemben fogalmilag van kizárva az ily tevékenység folytatásában való visszahelyezés“ (P. III. 5243/1924.). Öszintén szólva, a „fogalmi“ kizártság kódós kifejezése helyett szivesebben láttuk volna a „szolgabirtokra (közvetett birtok) való utalást, amelyet a Ptkj. 354. §-a

egészen világosan körülír ekként: Birtokos számba nem megy, aki a dolog felett a tényleges hatalmat másnak részére ennek háztartásában, vagy üzletében, avagy oly más viszonyban gyakorolja, amelyben a másikkal a dologra vonatkozó utasításait közfelfogás szerint minden ellentmondás nélkül követnie kell. Birtokosnak a másik személyt kell tekinteni. *B. S.*

Kiskoru jogügylete. A kiskorúval kötött jogügylet az 1877. évi XX. t.-c. 114. §-a értelmében feltétlenül — tehát a vevő alperes jó- vagy rosszhiszeműségére tekintet nélkül — érvénytelen, hacsak a jogszerző alperes be nem bizonyítja, hogy felperes őt a vételi ügylet megkötésénél — nagykorúságát illetően — tévedésbe ejtette, vagy tévedésben tartotta; s ekként vele szemben az ügylet megkötése körül rosszhiszeműen járt el. P. V. 3318, 924.

Iparigazolvány hiánya és ügyletérvényesség. A lánckereskedelmi judikatúra idején az iparigazolvány (hatósági engedély) hiánya a legsikeresebb védelmi eszköz volt. Késői utóhajtások ugyan újabban is elég sűrűn fordulnak elő a felsőbiróság gyakorlatában és ha kihaló félben van is ez a kifogás, érdemes följegyezni a Kuria VII. tanácsának egy a szokásostól eltérő, de az élettel jobban számoló döntését, amely kimondotta, hogy az a körülmény, hogy

„az alperesek azzal, hogy ilyen áru vételével és továbbeladásával való iparszerű foglalkozáshoz szükséges iparigazolvánnyal állításuk szerint nem rendelkeztek — és ennek dacára ilyen irányú foglalkozást üztek — iparrendészeti szempontból helytelenül jártak ugyan el, de ez a körülmény a kereseti ügylet érvényességét egyáltalán nem érinti és azt tiltott ügyletté nem teszi. Ezek szerint a II. és III. rendű alpereseknek ez iránti felülvizsgálati panasza is alaptalan.“ (P. VII. 6609/1924.)

A régebbi gyakorlattal való szakításnak ez a döntés talán nem tekinthető, mert az alperesek itt a saját iparigazolványuk hiányára hivatkoztak és az igazán helytelen volna, ha alperesek a saját vétkességükből akarnának hasznot húzni (amit a lánckereskedelmi gyakorlat, elismerjük, praeter intentionem, de végeredményében sokszor lehetővé tett). Az az érvelés azonban, amit a Kuria ítélete tartalmaz, ugyanígy helyes akkor is, ha felperesnek hiányoznék az iparigazolványa, mert még sem tételezhető fel, hogy sántító jogügyletet akart kreálni a Kuria, akként, hogy az ügylet érvényessége azon dől el, hogy melyik fél lép fel felperesként. *B. S.*

Eskü — fogadalom? A vasuti szolgálati rendtartás (1914 : XVII. t.-c.) szerint az ideiglenes alkalmazott szolgálati fogadalmat, az állandó alkalmazott szolgálati esküt köteles tenni. A törvény 54. §-a szerint a létszámból hivatalból törölendő, aki az eskületételt megtagadja. A törvényt megelőző rendelet szerint az eskü fogadalommal volt pótolható. Az alkalmazott, vallási meggyőződésére hivatkozva, az eskü helyett fogadalmat kívánt tenni. A Máv. az eskületétel megtagadása címén az alkalmazottat a létszámból törölte. A Curia a másodbiróság elutasító ítéletének helybenhagyásával az alkalmazott felülvizsgálati kérelmét elutasította, mondván,